

que deuríeu *abominar*», *Tirant* II, 60. «Per logicals térmens, segons ta doctrina, / refrenes la ira molt pernicioso, / y feres, egregi, fortment odiosa, / la forsa d'aquella qui tanta *abomina*» en el mallorquí Gaspar de Verí, a. 1503 (JqMBover, *BiEscrBal.* II, 503. 31.4).

DERIV.: *Abominable* (fi S. XIV, Eiximenis; també BMerge, *Tirant*, etc.). *Abominació* (Llull). *Abominós*. *Omen*, a penes usat en cat.; *ominós*.

Abonament, V. *bo* *Abonança*, V. *bonança* *Abonar*, *abonaré*, *abonat*, V. *bo* *Abondant*, *abondar*, *abondo*, V. *ona* *Abonegar*, *abonig(u)ar*, *abono*, V. *bo* *Abonyegar*, V. *bony* *Aboquir*, V. *boc* *Aborció*, V. *avortar* *Abordar*, V. *bornar*; 'empendre', 'ar-rambar-se una nau a (...) i *abordatge*, V. *borda* (de nau) *Abordat* 'habitant d'una borda', V. *borda* (edifici) *Aborigens*, V. *origen* *Abornar*, V. *bornar* *Aborrallonar-se*, V. *borra* *Aborrir*, V. *avorrir* *Aborronar*, V. *borró* (BORRA) *Abort*, *abortiu*, V. *avortar* *Abassar*, V. *bossa* i *bossoga* *Abossonar*, potser de *bussó*, *bossó*, 'ariet', V. *burxar* *Abotar*, V. *botar* *Abotargar*, -gat, V. *botarga* *Abraç*, *abraçada*, V. *braç*

ABRACADABRA, mot cabalístic que servia d'amulet i al qual s'atribuïen virtuts curatives; terme enciclopèdic rebut del francès [S. XVI] relacionat amb *abraxas*, altre terme màgic i cabalístic, també usat per a amulet i molt antic —sembla que ja en el Baix Imperi i en lletres gregues—; els detalls de la formació de l'un ni de l'altre no estan ben aclarits. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

Veg. O. Bloch, *DEtymFr.* I, 3; II, 381; Du C.; *Encicl. It.*, s. v.; Panzini, *Diz. Mod.*; Migliorini, *VRom.* II, 268; APrati, *Diz. Etim.* Es creu que la -c- resulti d'un malentès d'una -s- (en una grafia en una de les diverses escriptures antigues, en capitals, uncials, etc., on la figura de les dues lletres es confon). Potser ABRAC AD ABRA(C) (amb el ll. *ad* 'a', 'afegit a') amb repetició del mot *abraxas* (o *abrasax*) lleument incomplet. En català, veg. també *DFa.* i ja *DEnciclSalv.* 1930.

DERIV.: *Abracadabrant* (*DFa.*; *abracadabràntich*, *SLitCosta*), del fr. *abracadabrant* (1860). *Abraxas* (1868, *SLitCosta*; *DEnciclSalv.*; *DFa.*).

Abraçadora, *abraçar*, V. *braç*

ABRAGIR 'abraçar, enrevoltar' (variants *ablagir*, *bragir*), mot merament local, potser d'origen pre-romà, quasi idèntic al port. *abranger*, gall. *abranguer*, id. □ 1.^a doc.: *ablagir* *DAG.*; *abragir*, 1918, tarrag. *BDC* VI, 38.

Per a l'origen del mot gallego-portuguès, molt probablement indoeuropeu —sorotàptic—, veg. el meu estudi d'*ActasColPrerrSalm.*, 1974, pp. 128-9; *DECH*, s. v. *abragir*. No és inversemblant que la forma catalana sense -n- sigui tan antiga com la portuguesa, resultant de dues variants morfològiques BREG-/BRENG-

del present indoeuropeu. Queden ara descartats els suggeriments que feren Spitzer (*Misc. Alcover*, 466) i *AlcM* per al català, així com així vagues i impossibles: tant per raons fonètiques com semàntiques. La -l- de la variant *ablagir*, és deguda a una contaminació: confusió amb *ablagir* variant de *bleir* (a la -g- del qual també pogué ajudar per contracop això) i potser contribuint-hi *blegar-aplegar*.

¹⁰ *Abraquerar*, V. *braguer* *Abrainat*, V. *braina* *Abralar*, V. *abranlar*, *abrandar* (BRANDAR) *Abra-mar*, -mat, V. *bramar* *Abrandament*, *abrandar*, V. *brandar* *Abraonar*, V. *braó* *Abrasahador*, *abrasar*, *abrasidor*, V. *brasa* *Abraió*, V. *raure* *Abrair*, V. *brasa* i *abrusar* *Abraonar*, V. *braó* *Abraure*, probablement derivat de *raure*, ll. *abradere* *Abre*, *abreda*, *abreforc*, V. *arbre* *Abrent* 'fadri paperer', V. *alabrent* *Abrenunci*, *abrenunciar*, V. *nunci* *Abrepoll*, V. *arbre* i *pollancre* *Abresquillat*, V. *bresquilla* (PRÉSSEC) *Abretolat*, V. *brètòl* *Abrets*, V. *arbre* *Abretons*, *abretassos*, V. *esbarzer* *Abreuja-ment*, *abreujar*, *abreujació*, *abreviar*, *abreviatura*, V. *breu* *Abreyt*, mal llegir per *abreyc*, d'hebreu *Abric*, V. *abrigar* *Abricoc*, V. *albercoc*

²⁵ ABRIGAR, del ll. APRICARI 'escalfar amb la calor del sol', derivat de APRICUS, -CA, -CUM, 'solei, assoleiat'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

A les *VidesR*; molt probt. ja en la versió original dels traductors, en la vida de Sant Martí, car si bé aquesta vida no s'ha conservat en el ms. més antic P, sí en el B, també antic, i s'ha de creure que no deixaren de traduir la vida d'un sant d'interès tan general: encara que aquesta hagiografia altera el text original de Voragine una mica més que de costum, cosa semblant hi ha entre el text de les dues versions en altres passatges, i les diferències act entre el de B i l'original, són de l'ordre habitual; degué haver-hi, doncs, omissió d'aquesta vida (i potser deliberada) per part de la família del còdex P. Vertint el ll. «partem pauperi tribuit, reliquam partem rursus induit» (Gr. 742.3) escriví «encontrà un home paubre tot nuu; per què, Sent Martí li donà ab la spasa la meytat del mantel que portava, e l'altre el s'abrigà» (B 258 v1); cf. els mots de Verdaguer «lo sant des del cavall, vestit de malla, / encès d'amor, d'un colp d'espasa talla, / per abrigar un pobre son ribetat mantell» (*Caniçó* I, v. 9).

Ací en la construcció més normal; mentre que la versió arcaica emprà el mot també transitivament, però amb el valor de 'cobrir amb', 'emmantellar de' (si bé també transitiu però amb complement directe de l'emboïllat que cobreix, i indirecte de la persona coberta), construcció que no descartà pas la llengua en temps posteriors, i que entre altres trobem algun cop en el mateix Mn. Cinto: «semblà que *m'abrigaven* en una galleda d'aygua freda a l'esquena» en una carta del 8-I-1871 (*Epist.*, ed. Casac., I, 94); no és estrany que hagi restat més popular que enlloc en la parla rústica de Menorca, illa anostrada pels mateixos